

Demonstrationssporterna och olympiska spelen – En analys av baseboll, glimas och gutnisk idrotts deltagande i Stockholmsolympiaden 1912

Av Leif Yttergren

Abstract

The purpose of the article is to analyze how the organizational conditions looked for baseball, glima and gutnic sport before the Stockholm Olympiad in 1912. Who took the initiative for the demonstration sports? The IOC or the Swedish Organising Committee? How were the demonstration sports received by the public and the press, and what was their legacy? The study is based mainly on primary sources from the 1912 Stockholm Olympics' archive. The 1912 Stockholm Olympics has been well explored, mainly by Swedes and internationals, and this gives a good picture of the 1912 Stockholm Olympics from different perspectives. On the other hand, research into the demonstration sports in the Olympic Games is clearly limited and there is thus a great need for further studies. This current study covers just a small part of this need. The results show that in 1912 there was no considered strategy on the part of either the IOC or the Swedish Organising Committee concerning the demonstration sports. The initiative for the demonstration sports came from individual representatives of each type of sport, and the Swedish organisers were positive towards three of those proposed: baseball, glima and Gotlandic sport. The Swedish organisers had control over which demonstration sports would be included in the programme. This meant that the choice of demonstration sports lay beyond the control of the 1912 IOC, but this would change in the 1900s. During the games they were given limited attention at most, both publicly and in the press. The demonstration sports were removed from the Olympic programme before the 1992 Olympic Games.

Keywords: Demonstration sports, competition program, the 1912 Stockholm Olympic Games

Introduktion

Då de svenske pitchers ännu ej tillägnat sig denna färdighet och våra slagmän därför ej haft tillfälle till öfning på sådana kast, hyste vi stor fruktan att våra spelare ej skulle få slag på bollen då den kastades af amerikanska pitchers.¹

Citatet beskriver oron svenska arrangörer kände inför en match mellan Västerås Bäsboll Klubb och ett amerikanskt basebollag. Det anmärkningsvärda är att den spelades under Stockholmsolympiaden 1912 på Östermalms idrottsplats, strax intill Stockholms stadion. Frågan är varför det spelades baseboll under de olympiska spelen. Sporten var ingen olympisk gren och det fanns ingen basebollkultur i Sverige, knappt heller några klubbar och än mindre någon tävlingsverksamhet. Ändå fanns baseboll med på det olympiska programmet.

Baseboll var inte den enda idrottsgren som stack ut med sin närvaro under Stockholmsolympiaden. Isländsk glima och gutnisk idrott kan också räknas till den kategorin. Två traditionella idrotter med rötterna i en rural ö-miljö och som aldrig har varit med på det olympiska programmet, vare sig tidigare eller senare. Likafullt var de med på Stockholmsolympiaden, vilket väcker frågor och öppnar upp för en mindre studie. Syftet i det följande är belysa hur de organisatoriska förutsättningarna såg ut för baseboll, glima och gutnisk idrott inför Stockholmsolympiaden 1912. Vem tog initiativet till att nämnda grenar skulle vara med? IOK eller den svenska organisationskommittén? Vilka skäl angavs till lanseringen av respektive idrottsgren? Hur mottogs grenarna av publiken, pressen och vilket eftermäle har de fått?

Problemställningen handlar på ett övergripande teoretiskt plan om makt, och i detta konkreta fall om vem som skulle ha makten över de olympiska spelen i Stockholm 1912. I kampen om makten över de olympiska spelen över tid har forskningen pekat ut två huvudaktörer: Internationella olympiska kommittén (IOK) och den lokala organisationskommittén. De har i varierad grad varit oeniga om hur maktresurserna över de olympiska spelen ska fördelas. Forskning har också pekat ut IOK som vinnare i den maktkampen utifrån ett hundraårsperspektiv. IOK:s institutionella kapacitet har ökat för att tala med den norske historikern Gaute Heyerdahl, vilket bland annat hänger ihop med att organisationens ekonomiska muskler ökat väsentligt de senaste årtiondena främst beroende på de dramatiskt ökade TV-intäkterna.² Den aktör som innehar den ekonomiska makten har således fått makten även de sportsliga och organisatoriska delarna av de olympiska spelen. IOK:s ökade makt har bland annat yttrat sig i absurda krav på arrangörsstaden från IOK:s sida. Till exempel fick Oslo inför sin ansökan om att få arrangera Vinter-OS 2022 en kravlista

1 Bergvall, Erik (1913) (red.): *V. Olympiaden. Officiell redogörelse för olympiska spelen i Stockholm 1912*, 776.

2 Heyerdahl, Gaute (2014). *Vinter-OL i skisportens vugge. De VI Olympiska i Oslo, 1952 og De XVII Olympiska vinterleker i Lillehammer, 1994* (Norges idrettshøgskole), 7-9.

omfattande 7000 sidor!³ Ambitionen i det följande är att se huruvida denna maktkamp fanns 1912 mellan IOK och den svenska arrangörskommittén, och i så fall belysa hur den yttrade sig utifrån diskussionen om programmets innehåll i Stockholmsolympiaden 1912. Vilket handlingsutrymme och vilka begränsningar hade de två huvudaktörerna i utformningen av programmet?

Något förenklat bestod det olympiska programmet länge av två huvudavdelningar: det officiella tävlingsprogrammet i vilket alla grenar ingick som det delades ut medaljer i. Den andra avdelningen, vilken var väsentligt mindre, bestod av så kallade demonstrationssporter. En skillnad mellan avdelningarna var att inga medaljer utdelades. En annan skillnad var att resultaten inte räknades in i den officiella olympiska statistiken. Dessutom drog demonstrationssporterna betydligt mindre publik och medial uppmärksamhet.

Metod och material

Metoden är traditionell historisk källanalys och källkritik med ambitionen att klarlägga ”vad som verkligen hände” för att tala med tyske 1800-talshistorikern Leopold Ranke. Studien bygger på primära källor hämtat från olika delar av stockholmsolympiadens voluminösa arkiv, och i viss omfattning IOK:s arkiv, bägge arkiven är till stor del digitaliserade, vilket radikalt underlättat sökandet efter relevant information. Även den omfattande och vederhäftiga officiella rapporten från Stockholmsolympiaden, vilken sammanställdes av simsportledaren och journalisten Erik Bergvall, har använts.⁴ De olika källorna har sammantagits och var för sig bidragit till att en bild av händelseförloppet kring demonstrationssporterna i Stockholm 1912 har klarlagts och frågeställningarna kunnat besvaras. Under senare tid har den traditionella källkritiken ifrågasatts av historiker. Bland annat menar historikern Helena Tolvhed att traditionell källkritik många gånger är föråldrad i förhållande till de frågeställningar och problemområden som är aktuella för forskare idag. I det följande menar jag dock att traditionell källkritik är aktuell då det handlar om att kartlägga ett konkret händelseförlopp vid en avgränsad tid och ta reda på fakta kring demonstrationssporterna historia i olympiska spelen 1912 mer än att analysera ”berättelsen om” eller ”föreställningen om”, vilket ofta är det perspektiv som senare tids forskning använder.⁵

3 www.vg.no/sport/i/nzgGo/oslo-ol-kan-bli-to-ukers-pampefest-ioc-krever-gratis-sprit-paa-stadion-og-cocktail-fest-med-kongen.

4 Arkivet är oerhört omfattande, totalt cirka 23 hyllmeter, och välordnat. Det är också sedan några digitaliserat och gratis tillgängligt för forskningen. Vid sidan av protokoll och korrespondens från den mäktiga och inflytelserika organisationskommittén har material under rubriken ”Smärre ämnesordnade handlingar” använts.

5 Tolvhed, Helena (2015), *På damsidan. Feminitet, motstånd och makt i svensk idrott 1920-1990* (Makadam Förlag), 34-35.

Forskningsläge

Stockholmsolympiaden är väl utforskad, främst av svenska forskare, och det finns även relevant forskning både på engelska och tyska som ger en bra bild av spelen ur olika perspektiv. Tyvärr behandlar den inte demonstrationssporterna, de nämns knappt.⁶ Demonstrationssporternas tillkomst och roll i de olympiska spelen är i det närmaste okänd, trots att de varit en del i det olympiska programmet under nästan 100 år. Olympic World Library, IOK:s officiella bibliotek i Lausanne, har visserligen gjort en sammanställning över demonstrationssporterna i de olympiska vinterspelen. Tyvärr görs ingen djupare analys av demonstrationssporterna utan den har mer karaktär av faktaredovisning av när och var olika demonstrationssporter utövades vid de olympiska vinterspelen.⁷ Vidare kan nämnas att på olika hemsidor på internet presenteras mer eller mindre ofullständiga listor över när skilda demonstrationssporter utövades vid olympiska spel. Det är oklart vilka källor dessa listor bygger på och intryck ges av att de många gånger bygger på varandra.⁸ En central fråga som inte behandlas är vilken funktion demonstrationssporterna hade i de olympiska spelen. Varför fanns de överhuvudtaget med och vem tog initiativ till dessa? Det finns således ett stort behov av ytterligare forskning kring demonstrationssporter i olympiska spelen. Föreliggande studie avser att fylla en begränsad del av detta tomrum.

Bilden av Stockholmsolympiaden

I svensk historieskrivning, men även i internationell, har olympiska spelen i Stockholm ansetts vara en succé. De kom enligt viss forskning att utgöra en förebild för de följande olympiska spelen. Antalet deltagare var hela 2 380 tävlande från 27 nationer och alla fem kontinenter var representerade. Därmed var Stockholmsolympiaden de största spelen dittills sett till antalet utövare. Senare tids forskning visar emellertid att spelen i Stockholm skönmålats i svensk idrottshistorisk litteratur.⁹ I det följande kommer att visas att under den välrenommerade ytan var de olympiska spelen i Stockholm inte alltid så

6 Se bland annat Molzberger, Ansgar (2010), *Die Olympischen Spiele 1912 in Stockholm – "Vaterländische" Spiele als Durchbruch für die Olympische Bewegung*; Mallon, Bill och Widlund, Ture (2002), *The 1912 Olympic Games. Results for all competitors in all events, with commentary*; Jönsson, Åke (2012), *Vägledning till Solskensolympiaden*; Bolling, Hans & Yttergren, Leif (2012), red. *Tävlingarna – Människorna – Staden*. Se även *The International Journal of the History of Sport*, volume 31, 2014 temanummer om Stockholmsolympiaden.

7 www.library.olympic.org/Default/doc/SYRACUSE/172548/demonstration-sports-history-at-the-olympic-winter-games-the-olympic-studies-centre

8 www.topendsports.com/events/demonstration/index.htm

9 Bolling, Hans (2012), "Punsch, prakt och patriotism", i Bolling & Yttergren, *Tävlingarna - Människorna - Staden* (Stockholmia Förlag), 348-350; Molzberger, Ansgar (2012), "Olympiska spelen i Stockholm", i *Tävlingarna - Människorna - Staden*, Hans Bolling & Leif Yttergren, red. (Stockholmia Förlag), 389-403; Heck, Sandra (2014), "A Sport for Everyone? Inclusion and Exclusion in the Organisation of the First Olympic Modern Pentathlon", *The International Journal of the History of Sport*, volume 31, number 5, 526-541.

välorganiserade utan vissa frågor som till exempel demonstrationssporterna vara eller inte vara på programmet löstes utan någon förbestämd planering eller strategi. Det fanns ingen som helst beredskap för hur den svenska organisationskommittén med den hårt arbetande sekreterare Kristian Hellström skulle agera när frågan om demonstrationssporter dök upp på agendan strax innan invigningen den 6 juli 1912 av de olympiska spelen i Stockholm.¹⁰

Kampen om programmet

En fråga som vållade intensiv diskussion inför Stockholmsolympiaden var omfattningen och innehållet i tävlingsprogrammet. Vilka grenar skulle vara med och vem som skulle bestämma över det eller annorlunda uttryckt: Vem skulle ha makten över programmet? Här fanns det starka aktörer med olika agendor som skulle enas kring ett gemensamt program. Kring 1912 stod två huvudaktörer mot varandra: IOK, egentligen dess ordförande och reella maktfaktor Pierre de Coubertin och den svenska organisationskommittén med Viktor Balck och Sigfrid Edström i spetsen. De svenska arrangörerna, vilka på IOK:s session i Berlin 1909 tilldelats spelen, ville initialt ha ett mycket begränsat program. Viktor Balck förordade med tanke på den stora tidspress som rådde ett program bestående av endast fyra idrotter: friidrott, brottning, gymnastik och simning. Att Balck och de svenska arrangörerna valde dessa idrotter var ingen tillfällighet utan de var utsedda med stor omsorg. Det var nämligen idrotter där Sverige hade duktiga och konkurrenskraftiga idrottsmän internationellt sett och därmed stora medaljchanser. Officiellt framhöll Balck och den svenska organisationskommittén sportsliga och demokratiska motiv. De önskade ha idrotter som var tillgängliga för alla och som inte gynnade någon specifik nation.¹¹

Efter en hel del diskussion fick Balck och de svenska arrangörerna ge vika för IOK:s och Coubertins önskemål och programmet breddades till slut till 13 idrotter och 102 grenar.¹² Resultatet innebar således en avgörande skillnad mot det svenska ursprungsförslaget. Coubertin och IOK gick segrande ur den maktkampen. De svenska arrangörerna vek ner sig.

Balck och den svenska organisationskommittén var medvetna om att varje ny gren på programmet innebar ökade kostnader vad gäller anläggningar, mer praktiskt och administrativt arbete, mer personal till spelen och förstås fler idrottsmän, ledare och tränare, vilka skulle ha mat och logi. Det är därför förvånande för att inte säga anmärkningsvärt att organisationskommittén accepterade att det skulle tillkomma demonstrationssporter på det redan omfattande och radikalt utvidgade programmet. Och det är också anmärkningsvärt att demonstrationssporterna vara eller inte vara var på agendan i den stundtals livli-

¹⁰ www.sok.riksarkivet.se/Sbl/Presentation.aspx?id=12842

¹¹ Bergvall (1913), 46.

¹² Sylvén, Sune & Karlsson, Ove (2008), *OS. Historia och statistik*, 191.

ga diskussionen om programmet mellan IOK och organisationskommittén.¹³ Uppenbart var demonstrationssporterna 1912 en fråga för organisationskommittén att besluta om.

Spårvagn utanför Stockholm stadion under de olympiska spelen 1912. Foto: Sveriges Centralförening för Idrottens främjande

Begreppen demonstrationssport och uppvisningssport

Ytterligare ett skäl till att forska om demonstrationssporterna i olympiska spelen är att det tycks råda viss begreppsförvirring i litteraturen kring vad som är en demonstrationssport och vad som är en uppvisningssport. En summa-

¹³ Jönsson (2012), 162-177.

risk genomgång av litteraturen, både vetenskaplig och populärvetenskaplig bekräftar denna förvirring. De vederhäftiga OS-statistikerna Bill Mallon och Ture Widlund värjer sig för begreppet demonstrationssporter i samband med Stockholm-OS 1912. De menar att detta begrepp togs i bruk i officiella sammanhang av IOK först efter andra världskriget. Vidare menar de något motsägelsefullt utan att närmare gå in på detta att den enda sport som kunde anses vara en demonstrationssport i de olympiska spelen i Stockholm 1912 var baseboll.¹⁴ De övriga skulle i så fall begreppslikt vara uppvisningssporter, vilket kan ifrågasättas. Det kan också nämnas att i den olympiska charteren 1924 används begreppet demonstrationssport förmodligen för första gången, men här mer forskning i IOK:s arkiv i Lausanne för att med säkerhet bestämma demonstrationssporternas första historia:

6. DÉMONSTRATIONS

Le Comité organisateur des Jeux pourra organiser des démonstrations de deux sports ne figurant pas au programme:

1° — Un sport national.

2° — Un sport étranger au pays organisateur.¹⁵

Annan litteratur gör gällande att glima var den enda demonstrationssporten i Stockholm 1912: "Demonstration sports were officially introduced in 1912 Summer Olympics, when Sweden decided to include glima, traditional Icelandic wrestling, in the Olympic program, but with its medals not counting as official."¹⁶ Vidare framhålls i samma anda att även baseboll var en demonstrationssport i Stockholm 1912: "Demonstration sports were 'officially' introduced at the 1912 Olympic Games in Stockholm. Many resources only list baseball and glima as demonstration sports at these games..."¹⁷

Den officiella rapporten lägger till ytterligare en sport till programmet, nämligen gutnisk idrott och därmed skulle det vara tre demonstrationssporter i Stockholmsolympiaden 1912. Rapporten använder dock inte begreppet demonstrationssport utan de finns redovisade under rubriken: "Uppvisningar m.m. i samband med olympiska spelen."¹⁸ Vad som ytterligare bidrar till förvirring kring demonstrationssporter vid Stockholmsolympiaden 1912 var de stora gymnastikuppvisningarna som ägde rum på Stadion med svenska och utländska gymnaster. Totalt bestod de av närmare 800 manliga och kvinnliga deltagare, främst från de nordiska länderna. Bara den danska gymnastiktrup-

14 Mallon & Widlund (2002), 369.

15 www.library.olympic.org/Default/doc/SYRACUSE/42078/statuts-du-comite-international-olympique-reglements-et-protocole-de-la-celebration-des-olympiades

16 www.wikipedia.org/wiki/Demonstration_sport

17 www.topendsports.com/events/demonstration/1912.htm

18 Bergvall (1913), XVI, innehållsförteckningen.

pen omfattade nästan 500 deltagare. Dessa gymnastikuppvisningar hade officiell prägel och fick mycket uppmärksamhet och refererades utförligt i den officiella rapporten.¹⁹ Att gymnastikuppvisningar fick så mycket utrymme kan förklaras med en ambition från de svenska arrangörerna att uppvisa den svenska linggymnastiken för en stor internationell publik och en månghövdad journalistkår. Det fanns uppenbara nationalistiska motiv från arrangörernas sida att ha med gymnastikuppvisningarna på programmet till skillnad från demonstrationssporterna, vilka dels hade en stark regional prägel, dels internationell touch. Gällande demonstrationssporterna kan således andra motiv urskiljas. I det följande exkluderas gymnastikuppvisningarna från undersökningen. De hade en helt annorlunda karaktär och ställning i OS-programmet 1912 och fokus ligger enbart på gutnisk idrott, baseboll och glima.

Den idrottshistoriska litteraturen är således både oense och föga tillförlitlig i sin redovisning om vad som är en uppvisningssport och en demonstrationssport vid skilda olympiska spel. Viss litteratur menar i strid med annan att demonstrationssporterna introducerades redan 1896 i de första olympiska spelen i Aten. Fyra år senare, i olympiska spelen i Paris 1900, var det enligt flera källor ett tiotal demonstrationssporter på programmet. Vissa av dessa var tämligen ovanliga och spektakulära som ballongflygning, kanonskjutning och drakflygning. De amerikanska arrangörerna i de olympiska spelen i St Louis 1904 satsade hårt på att marknadsföra de amerikanska idrotterna baseboll, basketboll och amerikansk fotboll som uppvisningssport. De valde också att ha med den traditionell irländska lagbollsporten hurling på programmet. Den kan dels ha berott på den stora invandrade irländska populationen i USA kring sekelskiftet 1900, dels på idrottsledaren James E. Sullivan, vilken var huvudansvarig för spelen hade irländskt ursprung. I olympiska spelen i London 1908 var lacrosse och för en sentida läsare den något udda idrotten cykelpolo demonstrationssporter.²⁰

Utifrån ovanstående kan anföras: För det första kan konstateras att inför Stockholm-OS 1912 fanns det en "tradition" av att ha med uppvisningssporter på det olympiska programmet. För det andra fanns det ingen uttalad eller nedskreven policy från IOK:s sida 1912 om vilka och antalet uppvisningssporter som skulle medverka vid olympiska spel. Uppenbart hade den lokala arrangörer makten över denna del av programmet, inte IOK. En summarisk genomgång av IOK:s arkiv ger vid handen att första gången begreppet demonstrationssporter användes var i den olympiska charter 1924, men här behövs vidare forskning för att exakt klarlägga demonstrationssporternas tidiga historia. I det följande kommer att framhållas att det var tre demonstrationssporter i Stockholm 1912 nämligen baseboll, glima och gutnisk idrott och de är

19 Bergvall (1913), 535-537.

20 www.polo-velo.net/english/history/jolondres1908.htm

dessa tre som kommer att analyseras i det följande.²¹ Definitionsmässigt ligger dessa grenar i linje med IOK:s definition i den olympiska chartern 1924, se ovan. Den framtida forskningen kring demonstrationssporter har minst två frågor att undersöka: Fanns det några demonstrationssporter före 1912 och exakt hur skall uppvisningssport respektive demonstrationssport definieras. I det följande kommer således inte dessa centrala begrepp att definieras, till det behövs mer djuplodande forskning.

Demonstrationssporterna i en svensk idrottskontext

Baseboll, glima och gutnisk idrott var således demonstrationssporterna i olympiska spelen i Stockholm 1912.²² De är synnerligen olikartade till sin karaktär: de två förstnämnda kan som nämnts beskrivas som traditionella idrotter. Gutnisk idrott har sin tillhörighet på Gotland, framför allt på dess landsbygd och är/var ett viktigt inslag i den regionala identiteten på ön.²³ Glima är en form av livtagsbrottnings utövades på Island och som 1912 inte utövades i Sverige, och knappast senare heller med något undantag.²⁴ Baseboll är som bekant en amerikansk bollsport, enligt vissa till och med nationalsporten och en sport som knappt någon kände till i Sverige 1912. Även senare har dess spridning varit begränsad.²⁵

Det dröjde till i början av 1912 innan demonstrationssporternas vara eller inte vara på programmet blev en fråga för arrangörerna i Stockholm. Det var Sigfrid Edström som aktualiserade frågan i januari 1912 på ett möte i organisationskommittén. Skälet var att det enligt Edström inkommit förfrågningar om "anordnandet af allehanda slags uppvisningar i samband med Spelen". Visserligen hade den franska olympiska kommittén framlagt ett förslag om en flyguppvisning redan sommaren 1911 i samband med de olympiska spelen, men begäran avsågs av organisationskommittén. Efter detta tappade frågan aktualitet innan den åter fördes upp på agendan av Edström.²⁶

Bland de mer udda förfrågningarna var en önskan om att få uppvisa "Hastighetsborrning i sten" vilket enligt den svenske förslagsställaren var en spridd sport i gruvdistrikten i USA. Förslaget föll inte i god jord hos organisationskommittén.²⁷ Efterhand inkom under 1912 flera förslag till organisationskommittén från privatpersoner om att få anordna uppvisningar, bland annat från företrädare för baseboll, glima och gutnisk idrott. Det var således

21 Bergvall (1913), 770-778.

22 Bergvall (1913), 766-782.

23 Yttergren, Leif (2002), *Ti kast varpe. Varpan, fastlandet och den gotländska identiteten under 1900-talet*, 20-27.

24 www.telgeglima.com

25 www.baseboll-softboll.se/Kontaktaooss/distriktochforeningar. Idag finns ett 30-tal basebollföreningar i landet.

26 Bergvall (1913), 61.

27 Brev från J. Johnson 6 februari 1912, Smärre ämnesordnade handlingar (FIV9), Stockholmsolympiaden 1912, Riksarkivet.

vare sig IOK eller organisationskommittén som tog initiativet till införandet av demonstrationssporter på programmet utan enskilda personer som via brev till arrangörerna önskade få visa upp sin sport under olympiska spelen 1912. Organisationskommitténs arbetsutskott fick i uppdrag att sköta alla frågor kring uppvisningarna.²⁸ Vilka kriterier som arrangörerna använde för att välja de tre demonstrationssporterna och varför andra förslag förkastades har inte framkommit.

Baseboll som demonstrationssport

År 1912 var basebollsporten relativt ny i landet. En källa gör gällande att första gången det spelades baseboll i Sverige var 1904.²⁹ Västerås Bäsboll Klubb, vilken tillfrågades om att delta i Stockholmsolympiaden, hade bildats 1910 av amerikanska ingenjörer som arbetade vid ASEA där Sigfrid Edström sedan 1903 var verkställande direktör. Denne hade tagit med sig utrustning från USA där han varit verksam under flera år i slutet av 1800-talet. Hans fru, Ruth Randell Edström var amerikanska så banden till USA var nära och starka. Sannolikt var också därmed kunskapen om de amerikanska sporterna relativt goda. Edström var tillsammans med Viktor Balck den mäktigaste personen i organisationskommittén inför olympiska spelen i Stockholm.³⁰

Vem som tog initiativet till att baseboll skulle vara med på programmet 1912 är inte helt klart. Källorna ger inte en tydlig bild av förloppet, men det mesta tyder på att initiativet var amerikanskt. Senvåren 1912 skrev James E. Sullivan ett brev till Kristian Hellström, sekreteraren i organisationskommittén, där han undersökte möjligheterna för den amerikanska truppen att visa upp baseboll i Stockholm:

I think it would be fine if we could give an exhibition just to know that our National Game had been played in connection with the Olympic Games of 1912.³¹

Uppenbart ville de svenska arrangörerna inklusive Edström tillgodose Sullivans önskemål och skrev därför till den enda basebollklubben i Sverige och bad dom att ställa upp i en match mot amerikanerna. Den svenska organisationskommittén vände sig i ett brev den 24 maj 1912 till Västerås Bäsboll Klubb med en intresseförfrågan om de vill spela en uppvisningsmatch mot "hitvän-

28 Protokoll 16 januari 1912, Organisationskommitténs protokoll 1911-1914 (A1:3), Stockholmsolympiaden 1912, Riksarkivet.

29 www.baseboll-softboll.se/lardigmer/BasebollenshistoriaI Sverige-sedan1912/

30 Nordlund Edvinsson, Therese (2012), "Att organisera ett olympiskt spel. Männerna bakom Stockholmsolympiaden", i *Tävlingarna - Människorna - Staden*, Bolling, Hans & Yttergren, Leif, red, 105-132; Hansen, Jörn (2014), "The 1912 Olympic Games in Stockholm – The First Meeting of the Highly Trusted Men and What Happened to Them Since", *The International Journal of the History of Sport*, volume 31, number 5, 546-556.

31 Brev från Sullivan till Hellström 31 maj 1912, Smärre ämnesordnade handlingar (FIV9), Stockholmsolympiaden 1912, Riksarkivet.

dande utlänningar” under olympiska spelen. Här avsågs spelare från den amerikanska olympiska truppen. Samtidigt förefaller det som att nämnda korrespondens föregåtts av en brevväxling, kanske mellan Sullivan och Edström, och där den sistnämnde drev frågan om basebollens medverkan i Stockholm 1912. Edström var en man som var van att få sin vilja igenom.³² Noterbart är att initiativet att bjuda in Västerås Bäsboll Klubb till Stockholmsolympiaden skedde bara drygt en månad innan invigningen den 6 juli och i en tid när organisationskommittén arbetade under enorm tidspress. Trots det ville den uppenbart göra Sullivan till viljes och arrangera en basebollmatch.

Västerås Bäsboll Klubbs medlemmar blev en smula förvånade över förfrågan om att få delta i de olympiska spelen och bad om betänketid innan de återkom med besked.³³ Att den svenska basebollklubben var oförberedd på att spela och att baseboll var okänd sport för de flesta svenskar framkommer på flera sätt. För det första krävde organisationskommittén att det trycktes upp regler på svenska, engelska, tyska och franska. Dessa blev klara bara ett par veckor för spelens öppnande den 6 juli. För det andra hade man uppenbart inte representativa dräkter utan tvingades att beställa nya basebolldräkter och övrig utrustning för att kunna delta i spelen. Organisationskommittén stod för kostnaden och gjorde således både ekonomiska och arbetsmässiga uppoffringar för basebollens medverkan.³⁴

Hur gick det då i basebollmatcherna? Det spelades nämligen två matcher i baseboll under Stockholmsolympiaden. Den första spelades den 15 juli på Östermalms idrottsplats, strax intill Stockholms stadion och som användes som träningsanläggning av främst friidrottarna inför och under spelen.³⁵ Den första matchen spelades mellan Västerås Bäsboll Klubb och ett lag bestående av ett hopplöck av amerikanska friidrottare. Från början var det tänkt att matchen skulle spelas tidigare än den 15 juli, men spelarna förbjöds att delta av den amerikanska olympiska kommittén så länge friidrottstävlingarna pågick, vilka uppenbart var prioriterade framför basebollen, förmodligen beroende på skaderisken. Det amerikanska laget vann överlägset med 13-3. Det svenska laget var inte särskilt duktiga i basebollspelets svåra konst. Det fick till och med låna en pitcher och catcher, de viktigaste positionerna i baseboll, från det amerikanska laget för att matchen skulle kunna genomföras.³⁶

Det svenska laget lämnade Stockholm efter sin stora förlust, men ytterligare en match kom att spelas under Stockholmsolympiaden. Den spelades

32 Yttergren, Leif (2008), "Patriarch and a charismatic leader? Some reflections on the IOC President J. Sigfrid Edström's leadership style based on Max Weber's concept of charisma", in *Pathways. Critiques and Discourse in Olympic Research*, 296-301.

33 Brev från Västerås Bäsboll Club till Organisationskommittén 29 maj 1912, Smärre ämnesordnade handlingar (FIV9), Stockholmsolympiaden 1912, Riksarkivet.

34 Brev från Västerås Bäsboll Klubb 14, 25 1912 till Kristian Hellström, Smärre ämnesordnade handlingar (FIV9), Stockholmsolympiaden 1912, Riksarkivet.

35 Bergvall (1913), 770-778.

36 Bergvall (1913), 770-778.

mellan två amerikanska lag East vs West, där förstnämnda laget vann med 6-3. Den matchen är mest känd för att friidrottsstjärnan och stockholmsspelens främsta idrottsman, Jim Thorpe, deltog. Detta var således innan Thorpe diskvalificerades för brott mot amatörbestämmelserna och under skandalliknande former fräntogs sina guldmedaljer.³⁷

Vad skrevs då om basebollmatcherna under Stockholmsolympiaden? I den officiella rapporten framhölls "att bäseboll med fördel kan läras spelas här i Sverige". I övrigt präglas den relativt korta redogörelsen av bristande kunskap om spelet och basebollterminologin. Skribenten hade uppenbara problem med att överföra amerikanska basebolltermer till svenska. Det noterades också att publikintresset på Östermalms IP var begränsat och publiken bestod mest av "amerikaner eller svensk-amerikaner".³⁸

Om publikintresset var svalt, var pressens intresse om möjligt ännu svälare. *Olympiska spelens tidning*, vilken utgavs dagligen på svenska och engelska, kommenterade överhuvudtaget inte basebollmatcherna. Inte heller *Dagens Nyheter*, en av Stockholms största tidningar, nämnde något om matcherna. Uppenbart ansågs baseboll vara av föga intresse för läsekretsen och tidningarna struntade i att skriva om den udda och för nästan alla svenskar och icke-amerikanska deltagare i spelen helt okända sporten. Allt fokus låg på det officiella tävlingsprogrammet.

Glima som demonstrationssport

Som nämnts ovan var det märkligt att baseboll blev en demonstrationssport i Stockholm 1912 med tanke på att den inte utövades i Sverige med några få undantag. Lika märkligt är det att glima också fick plats på det olympiska programmet med tanke på att glima inte alls utövades i Sverige 1912. Organisationskommittén hade således accepterat att två utländska sporter skulle vara demonstrationssporter, vilka var okända för svensk publik och press.

Initiativet till att visa upp glima under Stockholmsolympiaden kom från Island, och inte från den svenska organisationskommittén, IOK eller från svenska idrottsledare. I oktober 1911 togs nämligen initiativ av "idrottskretsar" på Island om att uppvisa glima under Stockholmsolympiaden.³⁹ Organisationskommittén fick till slut frågan på sitt bord och där blev den plötsligt en del i en större politisk och statsrättslig problematik. År 1912 var nämligen Island ingen egen nation utan tillhörde formellt Danmark.⁴⁰ Den svenska organisationskommittén valde att inte själva besluta om huruvida islänning-

37 Vidare ska noteras att baseboll har varit en uppvisningsgren vid flera tillfällen i olympiska spel: 1936, 1956, 1964, 1984, 1988. År 1992 fick baseboll olympisk status och var en del i det officiella programmet 1992 och 2008.

38 Bergvall (1913), 776.

39 Protokoll 30 oktober 1911, Organisationskommitténs protokoll 1911-1914 (A1:3), Stockholmsolympiaden 1912, Riksarkivet.

40 Island blev självständigt från Danmark 1918, men utropades till en egen republik 1944.

arna skulle få vara med eller inte. Den beslöt att tillfråga Danmarks olympiska kommitté om Island skulle få delta som en egen ”nation’ i idrottslig bemärkelse” i Stockholm 1912.⁴¹ Danskarna menade med eftertryck att Island statsrättsligt tillhörde Danmark och därför skulle alla isländska idrottsmän som anmälde sig till Stockholmsolympiaden göra detta via Danmarks olympiska kommitté. Organisationskommittén beslöt att följa danskarnas beslut och den accepterade glimabrottarna deltagande under förutsättning att de anmälde sig via Danmarks olympiska kommitté.⁴² Statsrättsliga frågor dök även upp gällande formerna för Finlands och Böhmens deltagande, vilket vållat bekymmer för de svenska arrangörerna.⁴³ Olympiska spelen blev plötsligt politik och det var organisationskommittén inte beredd på.

Det är oklart huruvida Island deltog med några idrottare i Stockholmsolympiaden och om glimabrottarna överhuvudtaget deltog i invigningen. Källorna ger olika uppgifter.⁴⁴ Klart är att glimabrottarna hade en skylt med ”Island” intill platsen där brottningen ägde rum. Totalt kom det sex glimabrottare och en domare till Stockholmsolympiaden. Islänningarna tog uppvisningen på stort allvar. Det samlades till och med in pengar bland islänningar boende i Danmark till en vandringspokal som skulle tillfalla segraren i Stockholm. Islänningarna hade stora förhoppningar och hoppades till och med att glimauppvisningarna skulle bli ett återkommande inslag i de följande olympiska spelen och vid dessa spel skulle vandringspokalen delas ut till segraren.⁴⁵ Den förhoppningen realiserades aldrig, glimabrottningsens olympiska karriär blev kort.

På morgonen den 15 juli påbörjades brottningen på Stockholms stadion och i den officiella rapporten nämns brottningarna endast med några få meningar. Dock finns det fyra illustrativa bilder, men helhetsintrycket är att glima inte uppmärksammades nämnvärt i den officiella rapporten eller i tidningarna.⁴⁶

Gutnisk idrott

Kring sekelskiftet 1900 utövades gutnisk idrott i princip bara på Gotland. Vid Stockholmsolympiaden uppvisades pärk, stångstörtning och varpa. Initiativet till att uppvisa gutnisk idrott vid olympiska spelen 1912 togs av en löjtnant Bengt Lindwall från Visby på Gotland. I januari 1912 inkom han med ett för-

41 Protokoll 30 oktober 1911, Organisationskommitténs protokoll 1911-1914 (A1:3), Stockholmsolympiaden 1912, Riksarkivet.

42 Protokoll 11 december 1911, Organisationskommitténs protokoll 1911-1914 (A1:3), Stockholmsolympiaden 1912, Riksarkivet.

43 Se Paasivirta, Juhani (1963), *Finland och de olympiska spelen i Stockholm*.

44 Protokoll 2 december 1911, Organisationskommitténs protokoll 1911-1914 (A1:3), Stockholmsolympiaden 1912, Riksarkivet; Jönsson (2012), 345. Enligt den officiella rapporten deltog inga islänningar men enligt Mallon & Widlund deltog två islänningar i Stockholms spelen.

45 Steinbjörnsson till Viktor Balck, Smärre ämnesordnade handlingar (FIV9), Stockholmsolympiaden 1912, Riksarkivet.

46 Bergvall (1913), bild 300-301

slag till organisationskommittén om att få uppvisa gutniska idrotter vid de olympiska spelen i Stockholm. Den ställde sig positiv, men hade vissa synpunkter på omfattningen av uppvisningen.⁴⁷

Gotlänningarna tog seriöst på uppgiften och skickade 16 idrottare plus en ledare till Stockholm. De hade beställt speciella kläder för sina framträdanden, långt ifrån de vanliga kläderna vid utövandet av gutnisk idrott, vilket ofta var liktydigt med de vanliga arbetskläderna.⁴⁸ Gotlänningarna hade vita byxor, vit tröja och skärp i gult och blått samt gymnastikskor. I sin entusiasm över att få uppvisa gutnisk idrott vid olympiska spelen stod de själva för alla kostnader.⁴⁹ I likhet med för baseboll översattes de många gånger extremt komplicerade reglerna för bland annat pärk till de tre stora språken vid spelen: franska, engelska och tyska.

I den officiella rapporten görs endast en omfattande genomgång av regler och en beskrivning av grenarna i gutnisk idrott. Inget nämns om själva uppvisningen, resultat med mera. Inte heller den gutniska idrotten omnämndes i olympiska spelens dagliga tidning. Intryck ges av att den gutniska idrotten hade en undanskymd för att inte säga undangömd plats under spelen. Efteråt var gotlänningarna mycket besvikna på hur deras uppvisning uppmärksammats och hur de behandlats av arrangörerna. De beklagade sig över mottagandet och när och hur själva arrangemanget hade gått till. Gotlänningarna menade att de fått uppträda på en mycket olämplig tid, klockan 19 på söndagskvällen när inga andra aktiviteter pågick på Stadion som därmed var i det närmaste tom.⁵⁰ Frågan är om någon i ledande ställning bland arrangörerna eller journalist överhuvudtaget bevittnade gotlänningarnas uppvisning.

Sammanfattning

Syftet i det följande var belysa hur de organisatoriska förutsättningarna såg ut för baseboll, glima och gutnisk idrott inför Stockholmsolympiaden 1912. Resultaten visar att det inte fanns någon på förhand genomtänkt strategi från vare sig IOK eller den svenska organisationskommittén kring demonstrationssporternas vara eller icke vara på det olympiska programmet. Det är svårt att förstå varför den svenska organisationskommittén valde att ha demonstrationssporter överhuvudtaget på programmet men tanke på dess omfattning och den enorma stora tids- och arbetspress som arrangörerna arbetade under. Detta kan förklara att deras framträdanden behandlades styvmoderligt av arrangörerna. Dessa fick framträda när de inte kolliderade med det officiella

47 Brev mellan Bengt Lindwall och Organisationskommittén, jan-juni 1912, Smärre ämnesordnade handlingar (FIV9), Stockholmsolympiaden 1912, Riksarkivet.

48 Yttergren (2002), 143-148.

49 Bengt Lindwall till Organisationskommittén, 10 och 24 juni 1912, Smärre ämnesordnade handlingar (FIV9), Stockholmsolympiaden 1912, Riksarkivet; Yttergren (2002), 22-31.

50 Brev från A. Dahlbäck den 26 februari 1913, Smärre ämnesordnade handlingar (FIV9), Stockholmsolympiaden 1912, Riksarkivet.

programmet. Ur ett sentida perspektiv ter sig valet av demonstrationssporter i Stockholmsolympiaden synnerligen märkligt och förvånande. De som valts hade ringa eller ingen förankring i det svenska idrottslivet

Initiativet till demonstrationssporterna kom från enskilda företrädare från respektive idrottsgren i USA, Island och på Gotland. Kontakt togs med organisationskommittén kort tid före spelens invigning. De fanns uppenbarligen inte med ursprungsplaneringen av spelen. Det var således i organisationskommittén som fattade beslut om demonstrationssporter. Det låg således utanför IOK:s maktssfär 1912. Vad var motivet till att dess företrädare ville att deras gren skulle vara med i Stockholmsolympiaden. En inte allt för djärv gissning är att de ville marknadsföra och sprida sin idrottsgren i ett olympiskt sammanhang och utanför sitt givna hemortsområde.

Demonstrationssporterna blev emellertid ingen succé, vare sig sportsligt, medialt eller publikt i Stockholmsolympiaden. De förde en undanskymd tillvaro i skuggan av det officiella tävlingsprogrammet och den nationella eufori som präglade spelen. Huruvida deltagandet fick några långtgående effekter för de tre sporterna nationellt och internationellt är svårt att uttala sig om. Klart är att baseboll har spritt sig utanför USA:s gränser och att sporten vid flera tillfällen varit demonstrationssport i olympiska spelen samt att den mellan 1992 och 2008 till och med var en officiell OS-gren. Baseboll blir åter olympisk gren i Tokyo 2020. De traditionella sporterna glima och gutniska idrotten förpassades tillbaka till respektive ö utan att göra avtryck i vare sig det svenska nationella idrottslivet eller det internationella.⁵¹

Efter första världskriget preciserade och formaliserade IOK i den olympiska chartern 1924 vilken typ av grenar som skulle vara demonstrationssporter i de olympiska spelen. Det skulle vara en nationell sport och en utländsk sport. Spelen i Stockholm utgjorde här en förebild i hur valet av demonstrationssporter skulle se ut i framtida olympiska spel.

Denna bestämmelse fanns kvar i den olympiska chartern med ungefär samma ordalydelse till 1970-talet, men kraven på arrangörerna hade lindrats något av IOK: "The Organizing Committee may add two sports Exhibitions (but no tournaments nor championships) to the program: a National sport and a Foreign sport."⁵² I början av 1970-talet började IOK oroa sig för att de olympiska sommarspelen blivit för omfattande vad gäller antalet utövare med mera och detta kom att påverka demonstrationssporterna. IOK beslöt ta bort dem från programmet. Emellertid var detta bara en temporär åtgärd för i början av 1980-talet återinfördes dessa på programmet med en viktig skillnad. Kravet på att det skulle vara en utländsk och nationell demonstrationssport hade tagits bort: "Demonstration Sports. The OCOG, with the approval of the IOC may choose not more than two sports from the recognised sports as demon-

51 Bergvall (1913), 770-778.

52 Olympic Charter 1971. www.library.olympic.org

strations during the period of the Games in accordance with bye-laws.”⁵³ Här kan också noteras att det skett en maktförskjutning från arrangörstaden till IOK, vilken skulle ge sitt godkännande för valet demonstrationssporter. Men återinförandet av demonstrationssporter blev kortvarigt. På IOK:s 95 session i Puerto Rico 1989 beslöts att ta bort dessa från det olympiska programmet. IOK menade att deras ursprungliga funktion försvunnit vilken vara att visa upp för publiken en eller två sporter typiska för arrangörlandet och som inte var kända internationellt. Istället hade demonstrationssporterna blivit ett sätt testa sporter som försökte komma med på det officiella programmet.⁵⁴

---

53 Olympic Charter 1982 och 1989. www.library.olympic.org

54 Minutes of the 95th IOC Session 30 augusti – 1 september 1989, Annex 22, page 133, IOK:s arkiv.

Referenser

Arkiv

- Olympic charter 1924-1994. Internationella olympiska kommitténs arkiv.
www.library.olympic.org
- Minutes of the 95th IOC Session in Puerto Rico, Internationella olympiska kommitténs arkiv
- Organisationskommitténs protokoll, Stockholmsolympiadens arkiv, Riksarkivet
- Smärre ämnesordnade handlingar, Stockholmsolympiadens arkiv, Riksarkivet.

Litteratur

- Bergvall, Erik (1913) (red.) V. Olympiaden. Officiell redogörelse för olympiska spelen i Stockholm 1912. Stockholm: Wahlström & Widstrand.
- Bolling, Hans & Yttergren, Leif, (2012) "Tävlingarna - Människorna – Staden", i *Stockholmsolympiaden 1912: Tävlingarna - Människorna – Staden*. Bolling, Hans & Yttergren, Leif, (red.). Stockholm: Stockholmia Förlag.
- Bolling, Hans, (2012) "Punsch, prakt och patriotism", i *Stockholmsolympiaden 1912: Tävlingarna - Människorna – Staden*, Bolling, Hans & Yttergren, Leif, (red.). Stockholm: Stockholmia Förlag.
- Tolvhed, Helena, (2015) *På damsidan. Feminitet, motstånd och makt i svensk idrott 1920-1990*. Göteborg: Makadam Förlag.
- Jönsson, Åke, (2012) *Vägledning till Solskensolympiaden*. Stockholm: Klocktornet media.
- Hansen, Jörn, (2014) "The 1912 Olympic Games in Stockholm – The First Meeting of the Highly Trusted Men and What Happened to Them Since", *The International Journal of the History of Sport*, volume 31.
- Heck, Sandra, (2014) "A Sport for Everyone? Inclusion and Exclusion in the Organisation of the First Olympic Modern Pentathlon", *The International Journal of the History of Sport* volume 31.
- Heyerdahl, Gaute (2014), *Vinter-OL i skisportens vugge. De VI Olympiska i Oslo, 1952 og De XVII Olympiska vinterleker i Lillehammer, 1994* Oslo: Norges idrettshøgskole.
- Mallon, Bill och Widlund, Ture, (2002) *The 1912 Olympic Games. Results for all competitors in all events, with commentary*. Jefferson, N.C. McFarland.
- Molzberger, Ansgar, (2010) *Die Olympischen Spiele 1912 in Stockholm – "Vaterländische" Spiele als Durchbruch für die Olympische Bewegung*. Köln: Deutsche Sporthochschule.
- Molzberger, Ansgar, "Olympiska spelen i Stockholm", i *Stockholmsolympiaden 1912: Tävlingarna - Människorna – Staden*. Bolling, Hans & Yttergren, Leif, (red.). Stockholm: Stockholmia Förlag.

- Nordlund Edvinsson, Therese, "Att organisera ett olympiskt spel. Männerna bakom Stockholmsolympiaden", *Stockholmsolympiaden 1912: Tävlingsarna - Människorna - Staden*. Bolling, Hans & Yttergren, Leif, (red.). Stockholm: Stockholmia Förlag.
- Olympiaboken : officiell redogörelse i samråd med Sveriges olympiska kommitté . Vällingby: Strömberg/Media Group
- Olympiska spelens Tidning 1912*. Stockholm: Nordiskt idrottslif
- Paasivirta, Juhani, (1963) *Finland och de olympiska spelen i Stockholm: diplomatin bakom kulisserna*. Ekenäs.
- Sylvén, Sune & Karlsson, Ove, (2008) *OS. Historia och statistik* Stockholm: Norstedts.
- Yttergren, Leif, (2005) "‘Cancel the Winter Olympics!’ Edström, the Winter Olympics and the skiing teacher conflict", *Journal of Olympic History*.
- Yttergren, Leif, (2008) "Patriarch and a charismatic leader? Some reflections on the IOC President J. Sigfrid Edström's leadership style based on Max Weber's concept of charisma", in *Pathways. Critiques and Discourse in Olympic Research*. University of Western Ontario, London, Canada.
- Yttergren, Leif, (2002) *Ti kast 'varpe. Varpan, fastlandet och den gotländska identiteten under 1900-talet*. Stockholm: HLS-Förlag.
- Yttergren, Leif, "Nordiska spelen. Förspel till de olympiska vinterspelen eller nationella manifestationer?", *I I och ur spår. En studie om konflikter och hjältar i svensk skidsport under 1900-talet*. KFS i Lund.

Internet

- www.library.olympic.org
- www.sok.se/olympiska-spel
- <https://www.topendsports.com/events/demonstration/index.htm>
- www.wikipedia.org/wiki/Demonstrationsport
- <https://www.topendsports.com/events/demonstration/1912.htm>
- <https://www.vg.no/sport/i/nzgGo/oslo-ol-kan-bli-to-ukers-pampefest-ioc-krever-gratis-sprit-paa-stadion-og-cocktail-fest-med-kongen>